

Studenten worden buddy's: de missing link voor een geslaagd binnen-buiten- project in de gevangenis van Beveren

Naar aanleiding van de tweede editie van het 'Start to Coach'-programma in de gevangenis van Beveren spraken we met Bent en Rajano, beiden laatstejaarsstudent maatschappelijk werk aan de Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen. Zij engageerden zich als buddy in het voetbalproject en kregen zo een nieuwe en cruciale brugfunctie binnen het traject.

Dag Bent en Rajano. Wie zijn jullie en hoe zijn jullie in dit project gerold?

Bent: Bij de zoektocht naar een stageplaats voor het laatste jaar, had ik tegen mijn docenten gezegd dat het mij wel interesseerde om iets met gedetineerden te doen. Ik wilde die onbekende wereld leren kennen. Een vriendin van mij werkt in de gevangenis van Wortel en de verhalen die ze altijd vertelde, intrigeerden me. Mijn docenten zeiden meteen dat het niet zo gemakkelijk is om die wereld binnen te geraken. Maar plots kwamen zij toch zelf met een voorstel, op aangeven van Gino, jullie functionaris in de gevangenis van Beveren.

Rajano: Ik wilde eigenlijk stage doen in Brussel. De sociale kaart in Antwerpen kende ik al maar Brussel was totaal onbekend voor mij. Ik zie mezelf daar ooit wel wonen, dus waarom niet beginnen met een stage? Op een dag stelde mijn docent me een stage voor in de gevangenis. Ik dacht dat het een grapje was. Maar toen ik al het papierwerk in orde had gebracht en ik hoorde dat ze nog een paar andere studenten zochten, begon ik te snappen dat het serieus was. Ik had voordien geen speciale interesse, ik had nooit gedacht dat het mogelijk was om in de gevangenis stage te doen, tenzij je criminologie of zo studeert. Maar tot vandaag ben ik er blij mee.

Hoe ziet jullie rol in het project er precies uit?

Rajano: Wij staan als buddy eigenlijk naast de deelnemers, zowel tijdens het gedeelte in de gevangenis als tijdens het vervolg, wanneer ze in de clubs buiten de muren training gaan geven. We zijn zo'n beetje hun eerste contactpersoon bij vragen of problemen. We begeleiden hen de ganse duur van het traject. We voeren gesprekken, vragen hoe het met hen gaat, proberen de dynamiek in de groep te begrijpen.

Die dubbele rol, zowel binnen als buiten de muren, is binnen onze werking vrij uniek.

Hoe ervaren jullie dat?

Bent: Die brugfunctie is de essentie van onze rol. De connectie vormen tussen de jongens en de voetbalclubs. En ook met justitie. We staan erg dicht bij de deelnemers. Niet per se om hen constant

op te volgen, maar meer om er gewoon te zijn op het moment dat ze dat nodig hebben. Wij zijn er niet om hen alles uit handen te nemen. We doen het samen, en we reiken opties aan als zij dat graag willen. De eerste maanden, binnen de gevangenis, was het vooral een kwestie van een vertrouwensband opbouwen. De jongens leren kennen. Wat niet altijd evident is in zo'n omgeving. En vanaf het moment dat ze naar de clubs gaan, staan we naast hen en faciliteren we het contact met de clubs.

“
Wij zijn er niet om hen alles uit handen te nemen. We doen het samen, en we reiken opties aan als zij dat graag willen.”

“

Omdat ik zelf meevoetbalde met de jongens was de drempel meteen al kleiner en voelde ik snel dat ze me respecteerden. Maar vooral het moment dat we de toestemming kregen om hen te bezoeken op cel, betekende een hele verandering.

Was jullie rol van in het begin duidelijk omschreven of was het een zoektocht?

Rajano: Die was van het begin wel duidelijk. Maar dan nog is het zoeken naar hoe je die concreet gaat invullen. Van Gino kregen we als tip mee om het zo natureel mogelijk te laten verlopen en niets te forceren. Ik besepte ook wel snel dat we niet van in het begin beste vrienden konden worden met de deelnemers, dat het tijd zou vragen en vertrouwen in het proces.

Bent: In die context heb je sowieso veel geduld nodig. Alle deuren die je voorbij moet. Alle momenten dat je niet op cel kunt omdat er appel is of wandeling. De kunst is dan om dat los te laten en te vertrouwen dat het mettertijd in orde komt. Dat was een aanpassing en tegelijkertijd wel een interessante zoektocht.

Kunnen jullie zich specifieke momenten herinneren waar jullie gemerkt hebben dat die opgebouwde vertrouwensband met de deelnemers een positieve impact had op hun betrokkenheid bij het project?

Rajano: Omdat ik zelf mee voetbalde met de jongens was de drempel meteen al kleiner en voelde ik snel dat ze me respecteerden. Maar vooral het moment dat we de toestemming kregen om hen te bezoeken op cel, betekende een hele verandering. Je kan dan één op één gesprekken voeren en je leert een heel andere kant van de persoon kennen.

Bent: We konden veel gerichter uitleggen wat onze functie is, wat we kunnen betekenen en oprechte interesse tonen in wie ze zijn. Dat maakte dat ze zich meer openstelden. Simpele vragen als 'wie ben jij, hoe gaat het, hoe gaat het met je familie...?' of iets kleins voor hen regelen, een antwoord bieden op een probleem, dat betekent veel in die context.

Wat verwachten of hopen jullie m.b.t. dat tweede deel van het traject buiten de muren?

Bent: Het zou mooi zijn als ze een langdurige en duurzame relatie met een club kunnen opbouwen. En dat als houvast kunnen gebruiken op het moment dat ze effectief buiten komen. Dan hebben ze al een plek waar ze naartoe kunnen, waar ze een regelmatig terugkerende activiteit hebben en verantwoordelijkheid krijgen. Die verantwoordelijkheid geeft hen een reden om niet terug te vervallen in oude gewoonten.

Dus jullie geloven wel dat dit soort projecten een duurzame impact kunnen hebben?

Bent: Ik ga niet zeggen dat ik mij geen zorgen maak over een aantal deelnemers. Voor sommigen gaat het echt nog wel een zoektocht zijn. In zo'n detentiecontext is alles heel afgebakend en gestructureerd. Als men dan terugkeert naar een oude structuur of zelf een nieuwe structuur moet opbouwen, dat is best wel pittig. Maar ik blijf wel positief. Als wij ons best doen en zij ook, dan komen we misschien wel echt tot een mooi eindresultaat.

Zijn er op dit moment misschien al verbeteringen of aanpassingen die je zou voorstellen voor toekomstige trajecten?

Bent: Het lijkt me interessant om met casussen te werken. Op die manier kan je problemen in kaart brengen met bijvoorbeeld ouders of clubs, en er beter

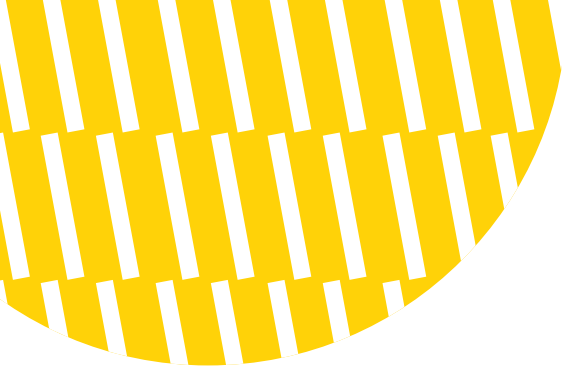
op anticiperen. Deelnemers zouden dan misschien met een geruster hart kunnen starten in zo'n club. Want ik merk nu wel dat ze soms veel stress hebben om dat te doen. Logisch ook: training geven aan kinderen terwijl de ouders langs de zijlijn staan, dat is niet evident. Als we hen via die casussen wat meer konden voorbereiden zou dat een goede zaak zijn.

Rajano: Ik denk dat het goed zou zijn als de deelnemers en de clubs elkaar al konden ontmoeten in de gevangenis, voor ze van start gaan met de training buiten de muren. Ik denk dat dat extra vertrouwen geeft. Veel van de jongens maken zich zorgen over het beeld dat over hen leeft buiten de gevangenis. Zo'n ontmoeting in de gevangenis zou dat kunnen doorbreken en de verwachtingen van beide partijen helder maken.

Heeft jullie deelname aan dit project jullie kijk op straf en detentie veranderd?

Bent: Mensen gewoon opsluiten is niet wat hen tot inkeer zal doen komen. Je moet aan de slag met hen, en hen behandelen als mensen, niet als nummers of gedetineerden. Dat is ook wat ik vaak van henzelf hoor: ja, we hebben fouten gemaakt, maar dat betekent niet dat we opgegeven moeten worden. Ik zie nog altijd de realiteit, ze zitten daar niet voor niets, maar mijn beeld is nu wel vollediger.

Rajano: Ik had vooraf nooit lang stilgestaan bij al die zaken. Maar ook voor mij is er

wel heel veel veranderd door zelf in de gevangenis aan het werk te gaan en met de mensen daar te spreken. Ze hebben bij wijze van spreken alle tijd van de wereld daarbinnen. Als die tijd positief geïnvesteerd kan worden in hun re-integratie is dat beter dan ze gewoon hun straf te laten uitzitten. En zo'n buddysysteem kan daarin een heel belangrijke rol spelen. Niet gewoon een maatschappelijk werker toewijzen die helpt met bepaalde zaken. Eerder iemand die naast hen staat en regelmatig checkt hoe het gaat. Volgens mij lopen er genoeg mensen rond die dat zouden willen doen.

Geloven jullie dan ook dat dit soort initiatieven kan wegen op de bredere samenleving?

Rajano: Ja, dat denk ik zeker en vast.

Bent: Alles wat met de gevangenis te maken heeft, wordt nu wat weggestoken en zoveel mogelijk buiten het zicht van mensen gehouden. Alles is ommuurd. Af en toe wordt er wel eens een programma gemaakt maar ook daar worden enkel de beelden getoond die men wil tonen. De vragen die ik krijg van vrienden en familie over mensen in detentie, die zijn soms echt absurd. Gewoon omdat ze niet beter weten. Een project als dit zou mensen meer voeling kunnen geven met de realiteit en het stigma rond detentie wegwerken. Alleen heb je vaak het probleem dat mensen enkel op succesverhalen afgaan. Terwijl ze zich bewust moeten zijn dat het niet altijd goed kan lopen. Het is een genuanceerd en complex verhaal dat je moet vertellen.

“

Mensen gewoon opsluiten is niet wat hen tot inkeer zal doen komen. Je moet aan de slag met hen, en hen behandelen als mensen, niet als nummers of gedetineerden.

Een slotvraagje in de voetbalsfeer: als jullie je rol als buddy zouden moeten vergelijken met een positie in een voetbalteam, welke positie zouden jullie dan innemen?

Bent: Het gaat om een ondersteunende rol, misschien zijn wij dan verdedigers? Die gasten zelf staan meer in de spits, zij moeten de aanval doen en het doelpunt maken. Op het moment dat er gevaar dreigt, zijn wij er nog wel om dat op afstand te houden.

Rajano: Ik zou liefst een helikopterzicht hebben op het hele team in plaats van een positie in het team in te nemen. Van buitenaf drempels wegwerken en echt de brug vormen tussen binnen en buiten, in twee richtingen.

© Sport & Strategie

Als sporttechnisch medewerker en coach is Guy Beckers sinds 2018 fulltime verbonden aan Voetbal Vlaanderen. In 2021 was hij als trainer betrokken bij de eerste edities van het Start-to-Coach-traject, in de gevangenissen van Beveren en Wortel. Vanuit zijn pedagogische achtergrond en jarenlange ervaring brengt hij de didactische principes van het coachen over op beginnende trainers. Niet alleen in de praktijk toont hij een enorme gedrevenheid, ook tijdens ons gesprek loopt hij over van enthousiasme voor het 'trainersvak' en zijn 'pupillen'.

Guy: Theorie is noodzakelijk maar ik ben toch eerder een praktijkmens. Dat werkt in de gevangenis ook het beste. Ik stop heel veel theorie in de praktijk aan de hand van demosesies, of microteaching zoals wij dat noemen. De cursisten zijn dan de spelers, zo ondervinden ze aan den lijve welke moeilijkheden ze kunnen tegenkomen en welke oplossingen werken. Zo'n sessie eindig ik een beetje à la Piet Huysentruyt: wat hebben we vandaag geleerd? Zo leren ze stap voor stap wat belangrijk is voor een jeugdtrainer. Daarnaast vind ik het belangrijk dat er fun is, dat de spelers actief zijn en dat er individuele aandacht is. Iedereen van in het begin bij naam kennen, af en toe een schouderklopje geven.

Wat triggerde jou om deze opleiding binnen de gevangenismuren te geven?

Guy: Het was sowieso iets nieuws en dat triggert mij altijd, het was een uitdaging. En daarnaast kon ik op die manier iets betekenen voor mensen, hen een tweede kans geven. De respons die ik kreeg op de

Guy Beckers © RBFA

eerste reeks in Beveren heeft mij aangezet om ermee verder te gaan. Ik zag deelnemers die echt de kans grepen en nu al twee of drie jaar bezig zijn als trainer. Ik had van in het begin ook een goede band met de initiatiefnemer, Thomas Chatelle. En sindsdien is het alleen maar gegroeid.

**“
Ik zag deelnemers
die echt de kans
grepen en nu al
twee of drie jaar
bezig zijn als
trainer.**

Hoe kijk jij naar de toevoeging van het buddysysteem in het traject?

Guy: Met het buddysysteem gaan we een betere opvolging kunnen garanderen. We zagen dat dat in de eerdere edities voor verbetering vatbaar was.

Kun je een voorbeeld geven van een specifiek moment tijdens het traject dat voor jou persoonlijk veel betekenis had?

Guy: Wat mij altijd is bijgebleven is dat een gedetineerde tegen me zei: 'Wanneer we hier bezig zijn dan vergeten we de muren.' Dat vond ik wel pakkend. Mijn aanpak creëert ook wel openheid, ik gebruik veel humor en durf van bij het begin zeggen waar het op staat. Als je een beetje open bent naar hen, dan krijg je veel terug. En vooral vertrouwen geven, constant het positieve benadrukken, ook al hebben ze het moeilijk. Helpen zonder hen het gevoel te geven dat je het overneemt. Dan zie je mensen openbloeien.

“

Met het buddysysteem gaan we een betere opvolging kunnen garanderen. We zagen dat dat in de eerdere edities voor verbetering vatbaar was.

Ondanks die kwaliteiten waren er misschien ook bepaalde uitdagingen of drempels doorheen het traject? Hoe ben je daarmee omgegaan?

Guy: Ik sta er van nature misschien wat naïefer in en zie in iedereen het goede. Soms krijg je dan het deksel op de neus en krijg je reacties van mensen die het slachtoffer zijn geworden van een misdaad. En dat raakt me natuurlijk ook, ik begrijp die reacties en besef dat de mensen waarmee ik werk niet voor niets in de gevangenis zitten.

Hoe hoop je dat jouw betrokkenheid bij dit project misschien bijdraagt aan de bredere missie van re-integratie en rehabilitatie?

Guy: Ongeveer een jaar geleden ontstond er heisa op sociale media over het feit dat onze deelnemers zomaar een trainersdiploma zouden ‘krijgen’. Maar mensen die zo reageren hebben vaak niet het volledige plaatje mee, kennen niet de complexiteit van het verhaal. Onze cursisten

volgen namelijk slechts één module van een volledig traject dat tot een trainersdiploma kan leiden. Bovendien doen zij ook moeite, lopen ze stage, moeten ze zich voorbereiden. Op zo’n dingen reageer ik dan wel, omdat ik er nauw bij betrokken ben. Maar het toont wel dat de maatschappij nog niet helemaal klaar is voor dergelijke initiatieven.

Hoe zouden we daar nog op kunnen wegen of aan kunnen werken?

Guy: Correct blijven informeren en zo nodig nuanceren. En bijvoorbeeld een mini-reportage maken zoals we hebben gedaan van het eerste traject. Deelnemers aan het woord laten en hun verhaal laten vertellen. Dat brengt mensen wel tot inzicht.

Na drie jaar training geven in de gevangenis, welk gevoel overheerst?

Guy: Ik ben altijd met plezier gegaan. Zelfs naar Wortel, ‘s morgens vroeg en allesbehalve dichtbij, soms met sneeuw, ging ik nooit met tegenzin. Ik vond het echt superleuk! Dat we vanuit Voetbal Vlaanderen een samenwerking met ex-profs op gang kunnen brengen vind ik ook mooi. Zo zijn er nu zeker een zestal ex-profs, waaronder Thomas Radzinski, Jelle Vossen en Timothy Derijck, die altijd bereid zijn om voor een training binnen de muren af te komen. Ook schepen van Antwerpen en bondscoach futsal Karim Bachar engageert zich telkens.

Een Start-to-coach-voetbalopleiding binnen de muren?

Sport- en cultuurfunctionaris Gino Campenaerts licht toe:

In het najaar van 2023 ging in de gevangenis van Beveren de tweede editie van start van het 'Start-to-Coach'-programma. Het eerste deel vindt plaats binnen de muren en bestaat uit een praktisch en een theoretisch gedeelte. Binnen dit deel is er veel aandacht voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Het wordt begeleid door een trainer van Voetbal Vlaanderen in samenwerking met trainers van de deelnemende clubs en de functionaris van de Rode Antraciet. Zes deelnemers begonnen aan de cursus, vijf van hen behaalden een positieve evaluatie bij het beëindigen van het eerste deel.

Het tweede deel van de opleiding staat in het teken van een stage buiten de muren en binnen de werking van de deelnemende clubs. De stage bestaat uit een wekelijkse sessie waarin de deelnemers jonge voetballers van 9 tot 11 jaar voetbaltraining geven. De stages worden niet betaald.

Aanpassing project

Uit de evaluatie van het project in 2021-2022 bleek dat het opvolgtraject buiten de muren hier en daar voor verbetering vatbaar was. Zo was er te weinig opvolging voor de deelnemers op het sociale vlak, maar ook op sporttechnisch gebied voor de clubs.

Vanuit het Europese project 'Sports in Prison, a Plan for the Future' wisten we dat een goede omkadering essentieel is voor de slaagkansen van een 'binnen-buiten-project'. Daarom beslisten we om bij de start van de tweede editie een buddysysteem te integreren binnen het project. We hopen dat deze manier van werken de deelnemers en de clubs in staat zal stellen om binnen de beste omstandigheden te kunnen werken en groeien. Er werd een samenwerking aangegaan met de Karel de Grote Hogeschool, richting sociaal werk, voor het sociale luik van het project binnen en buiten de muren. Zo konden studenten binnen het kader van een stage aan de slag met de deelnemers.

Het doel is nog steeds dat de deelnemers, eens op vrije voeten, aansluiten bij de club waar ze stage hebben gedaan, deze keer als volwaardige coach. Ook hier willen we verder bekijken of we een buddysysteem kunnen opzetten en of dit gewenst is. Hiervoor verkennen we samenwerkingen met sociale organisaties buiten de muren.

⊕ **Gedetineerden worden jeugdvoetbaltrainer**
Sport & Strategie - De Rode Antraciet

⊕ **Project in Prison: Basisopleiding tot voetbaltrainer voor gedetineerden**